

Robert Fabbri

Vespasianus

VIII

Heilig vuur van Rome

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

ROME, NOVEMBER 63 n.C.

Het kindje had niet meer dan honderd dagen geleefd en nu werd ze als onsterflijke in de hemelen opgenomen. Tot grote vreugde van heel het rijk was Claudia Augusta in januari geboren als dochter van keizer Nero en zijn keizerin Poppaea Sabina, maar kort na de lente-equinox was ze bezweken aan een kinderziekte. De Senaat had de zuigeling goddelijke eer toegekend om de pijn van de treurende vader te verzachten, die in zijn verdriet om de dood van zijn dochter even mateloos was als hij in zijn vreugde over haar geboorte was geweest. De tranen stroomden over Nero's bleke wangen en rolden in de gouden baard onder zijn kin toen hij, keizerlijk gekleed in een purperen toga met gouden biesen, een dunne kaars nam en die in de vlam hield die door de zes priesters uit de tempel van Vesta was gebracht.

Met de slappen van hun toga over hun hoofd gedrapeerd uit eerbied voor de nieuwe godheid die zich bij Romes pantheon voegde, keken de verzamelde hoge senatoren – allemaal voormalige *praetores* of consuls – met passende ernst toe terwijl de keizer de kaars bij de brandstapel op het altaar hield. Het vuur vlamde op, slierten rook kringelden naar het dak van de nieuwe tempel op de Palatijn, die naast die van Apollo stond. Hij was gebouwd door slaven die in de zeven maanden sinds de dood van het kind dag en nacht hadden gezwoegd, met Nero die op alle rijke details van het gebouw toezicht had gehouden en bijna al zijn tijd aan het project had besteed, waardoor hij de staatszaken volledig verwaarloosde.

Op de voorste rij van de aanwezigen onderdrukte Titus Flavius Sabinus met moeite een snel opkomende drang om in lachen uit te barsten om de potsierlijke ceremonie die zich voor zijn ogen ontrolde. Hij had vaker een vergoddelijking gezien en had altijd moeite met het idee dat

na het uitspreken van enkele woorden en het aansteken van een brandstapel met het heilige vuur uit de tempel van Vesta een dood mens als god kon opstaan. Zo werden goden niet gemaakt, wist Sabinus: ze werden in een grot uit steen geboren, net zoals Heer Mithras. Het idee dat een zuigeling die niet veel meer had gedaan dan aan de tepel van een min sabbelen nu opeens een godin was en vereerd diende te worden, was te gek voor woorden. Terwijl de met linten behangen offerram onder vervloeking van de twee priesters van de nieuwe cultus naar het altaar werd geleid, verloor Sabinus bijna de worsteling met zijn vrolijkheid. 'Hierna zullen we neem ik aan een officiële feestdag ter ere van de goddelijke Claudia Augusta krijgen,' fluisterde hij tijdens de gebeden tegen zijn burens: zijn schoonzoon Lucius Caesennius Paetus en zijn oom Gaius Vespasius Pollo, een kogelronde man van in de zeventig met talrijke onderkinnen en vetrollen.

'Hm? Wat zei je, beste jongen?' zei Gaius, zijn gezicht een masker van religieuze eerbied.

Sabinus herhaalde zijn woorden.

'In dat geval zal ik bij de spelen vooraan zitten vanwege het meer dan genereuze offer dat ik aan de goddelijke boreling heb geschonken om de keizer van mijn vroomheid te overtuigen. Misschien is hij nu minder geneigd me te verzoeken mijn aderen te openen nadat ik een testament ten gunste van hem heb moeten opstellen als hij weer eens dringend om geld verlegen zit; en afgaand op de kwaliteit van het marmer en de hoeveelheid goud in deze tempel zal dat moment heel snel komen.' Hij veegde een zorgvuldig gekrulde, zwartgeverfde lok haar weg uit zijn met kohl aangezette varkensoogjes en keek met overdreven eerbied toe terwijl de ene priester de ram met een hamer verdoofde, waarna de tweede direct zijn keel doorsneed. Het bloed spoot naar buiten en werd in een bronzen vat opgevangen. Gedesoriënteerd door de klap gaf het trillende dier zijn leven ten gunste van een minigodin die geen besef had gehad van wat een ram was.

Er volgden meer gebeden en twee tempeldienaren rolden het karkas om. Met langzame precisie sneed het mes door de buik van het dier en huid en ribben werden opzijgetrokken om hart en lever bloot te leggen. De keizer keek knielend toe, met zijn armen uitgestrekt en tranen in de ogen: een toonbeeld van verdriet in de klassieke pose die menig beroemd acteur graag aannam.

Samen verwijderden de priesters zowel het hart als de lever; het eerste werd sissend op de groeiende vlammen gelegd, terwijl ze de lever op het altaar naast het vuur plaatsten. De toeschouwers hielden collectief de adem in. Langzaam werkend, als om de spanning op te bouwen, veegden de priesters het bloed van hun handen en onderarmen voordat ze de lever droogdepten, waarna ze het doek weer aan de tempeldienaren teruggaven.

Nu kwam het moment waarop iedereen had gewacht; nu was het tijd om de lever te bestuderen. Nero huiverde, zijn lichaam schokte van het snikken terwijl hij door een raam hoog in de achtermuur van de tempel naar de grijze, broedende hemel keek. Hij bracht zijn rechterarm omhoog en sloot langzaam zijn hand, alsof hij iets onzichtbaars uit de lucht probeerde te pakken.

Op de gezichten van de twee priesters groeide een eerbiedige uitdrukking toen ze de lever omdraaiden en die zorgvuldig bestudeerden.

Nero begon te jammeren van spanning.

Na beide zijden twee keer te hebben onderzocht keken de priesters elkaar aan, knikten en wendden zich tot de keizer. ‘Goddelijke Claudia Augusta is aanvaard door de goden boven en zit nu in hun midden,’ verkondigde de oudste van de twee met een stem vol ontzag.

Met een kreet viel Nero flauw – zijn armen zorgvuldig voor zich houdend om te voorkomen dat zijn gezicht schade opliep bij het neerkomen op de marmeren vloer. De verzamelde senatoren barstten in een verrukt gejuich uit en riepen de nieuwe godin aan om hen te beschermen.

‘We mogen de goden erg dankbaar zijn voor het accepteren van hun nieuwste collegaatje,’ merkte Gaius zonder een spoor van ironie op, terwijl hij vol overgave meedeed met het applaus. ‘Misschien heeft Nero nu weer tijd om zich met staatszaken bezig te houden.’

Nu het religieuze deel van de ceremonie was afgelopen haalde Sabinus de slippers van zijn toga van zijn hoofd. ‘Ik hoop het. Hij heeft geen enkel beroep aangehoord en geen verzoek bekeken sinds de bouw van de tempel begon. Verspreid over de stad heb ik zeker honderd veroordeelde of beschuldigde burgers uit het hele rijk die wachten tot ze een beroep op de keizer mogen doen. Het zou niet de taak van de prefect van Rome moeten zijn om als gevangenvaarder van gewone misdadigers op te treden, ook al zijn het Romeinse burgers.’

Paetus fronste terwijl ook hij zijn hoofd ontblootte. ‘Gevangenen zijn altijd de verantwoordelijkheid van de prefect.’

‘Ja, met de hulp van een van de praetores, maar het waren er nooit zoveel als nu; als de keizer regelmatig over de beroepen beslist zijn het er gewoonlijk niet meer dan twee of drie tegelijk. En dan is er ook nog die vervelende Paulus van Tarsus, die me een hoop last bezorgt met zijn vuilspuiterij in zijn brieven aan allerlei lui; mijn agenten onderscheppen en vernietigen de meeste, maar af en toe glipt er een tussendoor. Als ik hem ermee confronteer, zegt hij dat zolang de caesar nog niet over hem heeft geoordeeld hij het recht heeft om iedereen te schrijven die hij wil, zelfs als het opruiende dingen zijn en hij precies die wetten aanvalt waarachter hij zich verschuilt – onze wetten. Als Nero weer aan de slag gaat ben ik het onderkruipsel snel kwijt, maar, eh...’ Sabinus wierp een verontschuldigende blik op zijn schoonzoon. ‘Het betekent natuurlijk ook dat jij voor hem moet verschijnen.’

‘Ik had gehoopt dat hij onkundig was van mijn terugkeer uit Armenia,’ bekende Paetus fronsend. Zijn jongensachtige gezicht was bruin geworden tijdens de campagne in het oosten, waardoor zijn grote voortanden nog witter leken.

Verdere gedachten over het onderwerp werden in de kiem gesmoord want Nero stak beide armen omhoog om om stilte te vragen, die snel volgde. De emoties van het moment waren te veel voor hem en hij stond een tijdje diep adem te halen met zijn fraaiste uitdrukking van opluchting op zijn gezicht. ‘Mijn vrienden,’ zei hij uiteindelijk, zich vermannend, ‘wat een gebeurtenis hebben we op deze plek meegemaakt: ik, de zoon van een god en de achterkleinzoon van een god, ben nu de vader van een godin geworden. Ik, jullie keizer, heb goddelijk zaad.’ Hij wendde zich tot Epaphroditus, zijn vrijgelatene, en strekte zijn hand uit. ‘Mijn *cythia*.’ De vrijgelatene pakte achter het altaar de zeven-snarige lier waarop de keizer al vijf jaar oefende. ‘Ter ere van deze dag en als lofzang op mijn dochter, ontsproten aan mijn lendenen, heb ik een danklied gecomponeerd.’ Hij speelde een akkoord en probeerde een bijpassende noot te zingen, zonder veel succes; zijn onvaste en zwakke stem had moeite de ruimte te vullen.

Sabinus trok een grimas en zette zich schrap. Gaius keek verlangend om zich heen naar een zitplaats, maar vond er geen.

Na nog twee akkoorden, die niets bij elkaar te zoeken hadden, barstte Nero los in een gejammer waarin hij disharmonie afwisselde met vergeefs zoeken naar de juiste toon en kreupelrijm.

Hij ging maar door, couplet na couplet; de senatoren stonden te luisteren met de verrukte gezichtsuitdrukking van mensen die zich in de aanwezigheid van een genie wisten en hun geluk niet op konden dat ze op deze plek mochten zijn.

Ze hadden het allemaal al eerder meegemaakt: de afgelopen paar jaar had Nero schandelijk genoeg in besloten kring opgetreden, voor een klein publiek van senatoren, alsof hij een slaaf of vrijgelatene was en niet de keizer van Rome. Nero was gaan beseffen dat er niets was wat hij niet kon doen sinds hij zijn moeder Agrippina had laten vermoorden en zijn leermeester Seneca de laan uit had gestuurd, die had geprobeerd om de jonge *princeps* op een waardig en sober pad te houden. Hij had zijn moeder vermoord omdat ze hem ergerde, zijn broer omdat hij een bedreiging voor hem vormde en onlangs zijn vrouw Claudia Octavia om met Poppaea Sabina te kunnen trouwen – Poppaea's huwelijks-geschenk was het hoofd van haar voorgangster. Niemand had hem aangesproken op deze daden, want dat durfde niemand. De hele elite van de Romeinse samenleving wist dat Nero het niet kon verdragen als iemand slecht van hem dacht; hij wilde algemeen geliefd zijn en iedereen die liet weten dat hij er anders over dacht had niets te zoeken in Nero's stad.

Want Rome was nu, meer dan ooit, Nero's stad.

Verdwenen was de pretentie dat de keizer niet alles kon nemen wat hij wilde, de schaamlap waarmee Augustus de werkelijkheid van zijn absolute macht had bedekt. Zelfs de onbesuisde jonge keizer Gaius – bekend als Caligula, de bijnaam uit zijn jeugd – had nog enige eerbied voor de wet gehad: als hij het bezit van een man wilde inpikken had hij nog het fatsoen gehad om een ambitieuze informant een aanklacht voor verraad tegen die persoon te laten verzinnen. Maar nu kende iedereen de naakte waarheid: alles was uiteindelijk het eigendom van de keizer. Want wie kon er twisten met een man die bijna tienduizend praetoriaanse gardisten had om zijn macht te onderstrepen? En wie durfde zijn verlangens te begrenzen? En als hij een loflied wilde zingen op de godin ontsproten aan zijn goddelijke lendenen, dan deed hij dat. Niemand van de aanwezigen liet op wat voor manier

dan ook merken dat de ode waar ze naar luisterden iets anders was dan de grootste compositie ooit geschreven, uitgevoerd door de geliefdste mens ooit geboren.

Dus toen de lofzang bijna een halfuur later tot een afgrijslijk einde kwam, even banaal als ongeïnspireerd, wedijverden de senatoren met elkaar om als eerste en luidruchtigste hun virtuoze keizer te feliciteren en toe te juichen. Nero was uiteraard overweldigd en volkomen verrast door het enthousiasme waarmee zijn compositie was ontvangen en vond het onmogelijk om de roep om een herhaling te weigeren.

‘Mijn vrienden,’ snaterde Nero, terwijl het applaus na een tweede uitvoering wegstierf, zijn stem rauw van de overbelasting, ‘nu ik mijn dochter haar rechtmatige plek in de hemelen heb gegeven en haar een passend onderkomen in Rome heb bezorgd, gaan mijn gedachten uit naar mijn eigen comfort en dat van mijn vrouw, de Augusta Poppaea Sabina.’ Hij bracht de achterkant van zijn hand naar zijn voorhoofd, keek op naar de rook die opsteeg naar het plafond van cederhouten balken met daartussen beschilderde panelen, en slaakte een melodramatische zucht. ‘Maar dat moet wachten, beste vrienden, want ik besef heel goed dat mijn aanwezigheid in de Senaat is gevraagd; ik zal onmiddellijk gaan. Corbulo’s verslag over het verloop van de hernieuwde oorlog met Parthië in Armenia moet voorgelezen worden, waarna we ons beleid en de koers van de strijd daar kunnen overwegen. Ik voelde me verplicht Corbulo weer als oostelijk commandant aan te stellen na de vernederende nederlaag van Lucius Caesennius Paetus tegen de Parthische koning Vologases.’ Hij zweeg even zodat mensen ‘Schande’ en ‘Oneer’ konden roepen.

Paetus stond met rechte rug terwijl de beledigingen op hem neerdaalden.

Sabinus verplaatste zijn gewicht onrustig naar zijn andere been. ‘Ik had me nooit moeten beijveren voor dat commando na afloop van zijn consulaat,’ mompelde hij tegen zijn oom zodat Paetus het niet kon horen. Nero had uit jaloezie en angst Corbulo, de grootste generaal van zijn tijd, ontheven van zijn algemeen commando over de Romeinse troepen in Armenia nadat hij een reeks verslagen had gestuurd waaruit was gebleken dat hij snel en erg effectief was opgetreden. Hij had Vologases’ broer Tiridates van de Armeense troon verdreven en hem vervangen door Tigranes, een cliënt van Rome. Een keizer houdt van over-

winningen, maar niet noodzakelijkerwijs van de man die ze behaalt, en Nero's gebrek aan dankbaarheid was overdonderend. De vijandelijkheden waren weer opgelaaid toen Vologases op zijn beurt Tigranes van de troon had gestoten en Tiridates er weer op had gezet. Sabinus had zijn invloed als prefect van Rome gebruikt om Paetus tot gouverneur van Cappadocia te laten benoemen, met de opdracht om met twee legioenen Armenia weer onder directe Romeinse heerschappij te brengen; iets wat op een totale mislukking was uitgelopen. Corbulo had uiteindelijk toestemming gekregen om hem te helpen.

Gaius' kaken maalden in verontwaardiging. 'Beste jongen, ik moet zeggen dat jij en je broer een ongelukkige hand hebben als het op schoonzoons aankomt. Die van Vespasianus verloor zijn hele legioen bij de opstand in Britannia en nu verbleekt de glans van het consulaat van jouw schoonzoon doordat hij zich met zijn twee legioenen moest overgeven aan de Parthen, die de soldaten vervolgens dwongen om onder het juk door te gaan voor ze toestemming kregen zich zonder wapens en harnas uit Armenia terug te trekken.'

Nero gebaarde om stilte en wendde zich tot Sabinus, ook al stond Paetus naast hem. 'Nu je schoonzoon onlangs naar Rome is teruggekeerd kun je hem vertellen dat ik ter ere van de vergoddelijking van mijn dochter hem meteen maar pardon verleen, zodat hij niet aan zorgelijkheid zal sterven in afwachting van mijn oordeel, want hij is overduidelijk een man die snel in paniek raakt.'

De menigte brulde van het lachen; Paetus liep rood aan van onmachtige woede.

Sabinus werd bleek. 'Zeker, princeps.'

Nero toonde een glimlach die de wreedheid die in hem school onthulde. 'En als ik klaar ben met de Senaat zal ik natuurlijk de beroepen aanhoren; zorg dat iedereen die van mijn oordeel wil profiteren op het forum wacht, prefect.'

'Ik zal het regelen, princeps.'

'Mooi. Ik zal me ten dienste van Rome uit de naad werken en mijn eigen comfort naar de tweede plaats verschuiven.'

Dat ontlokte luid gejuich aan het publiek, dit keer een stuk oprechter, want voor het eerst sinds de dood van zijn dochter zou Nero naar de Senaat komen om te vertellen hoe die moest denken.

HOOFDSTUK I

Het was niet zozeer de stad Garama zelf die indruk op Vespasianus maakte, als wel de omgeving waarin hij lag. Tarwe- en gerstvelden afgewisseld met weidegronden en boomgaarden vol vijgen waren niet ongewoon in grote delen van het rijk; maar hier, na een tocht van vierhonderd mijl door barre woestijn, moest het wel het werk van de goden zijn. Ze bevonden zich inmiddels ver ten zuiden van Leptis Magna en de grens van de Romeinse provincie Afrika.

De vorige dag was iets meer dan een uur na zonsopgang een rij groene heuvels aan de horizon verschenen, vlak voordat de karavaan zijn kamp opsloeg om na de nachtelijke mars te gaan slapen tijdens de uren van brandende zon. Toen de nacht weer aanbrak waren ze veertig mijl verder getrokken en bij zonsopkomst lag de onwerkelijke oase in haar volle schoonheid voor hen. Op enkele mijlen afstand rees een heuvel driehonderd voet boven de woestijn uit, bekroond door een stad met hoge torens, met aan weerszijden over een afstand van zeker tien mijl vruchtbaar land; in die zee van groen waren groepen kleine figuurtjes aan het werk.

‘Dit lijkt even onwaarschijnlijk als een Vestaalse maagd naakt een spagaat zien doen.’

Vespasianus keek naar de bron van de opmerking, een verweerde man van begin zeventig met de bloemkooloren en scheve neus van een voormalige bokser, die naast hem op een paard zat en net als Vespasianus een slappe, breedgerande strohoed droeg. ‘En waarom ben jij er zo zeker van, Magnus, dat de Vestaalse maagden niet bloot aan gymnastiek doen?’

Magnus keek Vespasianus aan, één oog dichtgeknepen tegen de op-

komende zon, terwijl het andere enkel de stralen weerkaatste, want het was een glazen imitatie – en een niet erg goede, zoals Vespasianus elke keer dacht als hij het zag. ‘Tja, ik wil niet zeggen dat ze niet naakt ravotten en allerlei interessante strekoefeningen, sprongen en andere kunsten doen, ik zeg alleen dat het onwaarschijnlijk is dat ik ze het zie doen, als u begrijpt wat ik bedoel.’

‘Ik geloof het wel en je hebt waarschijnlijk gelijk: zelfs als er toeschouwers bij mochten zijn, zie jij er veel te afstotelijk uit om toegelaten te worden.’ Vespasianus grinnikte, waardoor zijn droge lippen barstten, met een pijnscheut tot gevolg. Hij kreunde en bracht zijn hand naar zijn mond.

‘Eigen schuld, dat komt van al dat gespot.’ Magnus knikte tevreden en leunde naar voren om tegen de man aan de andere kant van Vespasianus te praten. ‘Noemt hij jou ook weleens afstotelijk, Hormus? Of is hij beleeftder tegen zijn vrijgelatene dan tegen zijn oudste vriend?’

Hormus krabde in zijn sliertige baard, die deels zijn lange kaak met onderbeet verborg, en grijnsde verlegen. ‘Aangezien ik geen verlangen heb om naakte vrouwen te zien, of ze nu Vestaalse maagd zijn of niet, zou het mij niets uitmaken of de meester me afstotelijk vindt of niet.’

‘Dat is geen antwoord op mijn vraag.’

‘Dat weet ik.’

Magnus bromde iets en richtte zijn aandacht weer op het wonder voor hen. ‘Dus onder die heuvels ligt een zee?’

Vespasianus zoog een druppel bloed van zijn vinger. Zweet droop vanonder zijn hoed en bleef hangen in de ruige beharing op zijn kin en wangen, wat jeuk veroorzaakte. Hij kneep zijn ogen samen tegen de zon, waardoor de gespannen uitdrukking die zijn ronde gezicht altijd al vertoonde nog strakker leek. ‘Een zee of een groot meer, wie weet? Maar wat zeker is, is dat ze honderden putten hebben waarmee ze een irrigatiesysteem voeden van in de grond begraven buizen, en het water moet ergens vandaan komen.’

‘Ik wou dat het niet zo was, dan hoefden we hier niet te zijn.’

‘Ik dacht dat je graag op nieuwe plekken kwam.’

‘Onzin.’ Magnus wreef over zijn rug en kreunde. ‘Op mijn leeftijd is het enige nieuwe wat je nog wilt zien een nieuwe dag.’

Om zijn lippen te sparen onderdrukte Vespasianus een glimlach om de grap van de vriend die hij al bijna achtendertig jaar kende; in plaats

daarvan dreef hij zijn paard naar voren en reed naar de weg die omhoog naar de stad slingerde, eveneens wensend dat hij hier niet was.

Hij had echter geen keus gehad, hij was weer eens het slachtoffer van politiek gekonkel in Rome, maar deze keer kon hij het alleen zichzelf verwijten, omdat hij zich aan manipulatie schuldig had gemaakt. Toch was dat de enige manier om in Nero's Rome vooruit te komen. Toen een document met belastende informatie over Epaphroditus in handen viel van Vespasianus' minnares Caenis, die toegang tot het paleis had, leek het haar niet meer dan verstandig om de machtige vrijgelatene van het bestaan van het document op de hoogte te brengen, in de hoop zo Vespasianus aan het gouverneurschap van Afrika te helpen. Epaphroditus kon vervolgens niet anders dan zijn invloed bij Nero aanwenden om Vespasianus de positie te bezorgen in ruil voor het document. Hij was bepaald niet blij, want normaal had hij een aanzienlijke hoeveelheid smeergeld voor een dergelijk prestigieus gouverneurschap in de wacht kunnen slepen. Maar het was niet alleen de wrok van Epaphroditus waaraan Vespasianus deze reis naar de rand van de bekende wereld te danken had; daar zat een nog veel grotere macht achter: de keizerin, Poppaea Sabina. Waarom zij zich zo vijandig tegenover hem gedroeg snapte Vespasianus niet, maar hij wist voldoende van imperiale politiek om te begrijpen dat er voor kwaadaardigheid vaak geen andere reden was dan het opwindende gevoel om macht uit te oefenen over degenen die zwakker zijn dan jij.

Dus uit wraak omdat hij een aanzienlijke hoeveelheid smeergeld was misgelopen had Epaphroditus Nero voorgesteld om Vespasianus in zijn functie als gouverneur van Afrika verantwoordelijk te maken voor de vrijlating van tientallen, misschien wel honderden Romeinse burgers die als slaven werkten op de boerderijen van het koninkrijk van de Garamanten. Poppaea Sabina had zich enthousiast achter het idee geschaard, met als argument dat het een geweldige zet van Nero zou zijn als hem zou lukken wat andere keizers zonder succes eerder hadden geprobeerd. Nero had hem daarom opgedragen om een gezantschap te sturen naar Nayram, koning van de Garamanten, met de volmacht om namens de keizer te onderhandelen. Met een kille glimlach en donkere ogen had Poppaea vervolgens haar echtgenoot gesuggereerd dat het veel beter was als Vespasianus zelf zou gaan, en dat als hij geen succes behaalde hij maar beter helemaal niet kon terugkeren. Na ampele over-

weging die wel een hele hartslag had geduurd had Nero toegestemd. Vespasianus had inwendig gevloekt maar hij kon het Epaphroditus niet kwalijk nemen dat hij hem met gelijke munt terugbetaalde, dat zou iedereen doen – maar Poppaea's plotselinge rancune had hem verbijsterd. Hij kon alleen maar gehoorzamen en bekeek de zaak van de positieve kant: nu was hij in ieder geval ruim een jaar buiten het bereik van Poppaea, terwijl zijn oudere broer Sabinus in Rome intussen de reden van de haat van de keizerin misschien kon ontdekken. En daarom was hij op de leeftijd van drieënvijftig naar Afrika vertrokken, kort na het huwelijk van zijn oudste zoon Titus met Arrecina Tertulla, de nicht van Sabinus. Het had een jaar van luxe en rust moeten zijn, maar nu was het tegendeel waar.

En zo stond hij hier aan het hoofd van een karavaan van kooplieden die de woestijnroute kenden en een halve *ala* Numidische hulpcavalerie op taaie pony's die net als hun berijders de hele dag zonder water konden doorgaan, zo goed waren ze aan de woestijn aangepast. Verder had hij zijn elf lictoren mee, die voor deze tocht ook te paard waren en de fasces op de rug van hun paarden hadden vastgebonden.

Vespasianus zette zijn paard tot wat meer haast aan, want hij wilde in de stad en uit de zon zijn voordat die nog hoger in de heldere woestijnhemel klom. De torens van de stad rezen hoog op en hoorns schalden, geblazen door de wachters binnen, die de komst van een karavaan die veel groter dan normaal was aankondigden.

Vijftien dagen – of liever gezegd nachten – waren ze van Leptis Magna over een karavaanroute naar het koninkrijk van de Garamanten gereisd, via een reeks putten, oases en wateropslagplaatsen. Maar de voorbereidingen van de reis hadden veel meer tijd gekost dan de tocht zelf, want de watervoorraden langs de route waren slechts toereikend voor een kleine karavaan van twintig tot dertig kooplieden, terwijl Vespasianus veel meer mensen bij zich had en er op de terugweg nog honderden extra moest meenemen.

Direct bij zijn aankomst in de provincie, in april, had hij bevel gegeven om de wateropslagplaatsen flink uit te breiden. Duizenden amfora's werden naar het zuiden gestuurd en langs de route ingegraven. Het had zes maanden geduurd om het voor elkaar te krijgen en daarvoor had Vespasianus nog eerst de *supheten* flink onder druk moeten zetten om mee te werken. De *supheten* waren de twee hoogste magistraten van

Leptis Magna, de stad het dichtste bij Garama. Toen in november alles eindelijk klaar was had hij zich in Carthago, de hoofdstad van Afrika, ingescheept. Hij voer langs de kust en legde aan in Hadrumentum, de tweede stad van de provincie, om beroepszaken aan te horen. Hij ontdekte dat er een aanzienlijke achterstand was omdat zijn voorganger, Servius Sulpicius Orfitus, tijdens zijn hele ambtsperiode geen voet buiten Carthago had gezet. Vespasianus wilde graag verder en verliet de stad al na een dag, na nog geen tiende van alle beroepszaken te hebben aangehoord, wat hem ondanks de aanwezigheid van de lictoren op een regen van rapen van ontevreden appellanten was komen te staan toen hij aan boord van zijn schip ging. Orfitus vervloekend om diens nalatigheid en zich voornemend wraak te nemen voor deze belediging aan zijn persoon, voer hij door naar de haven van Leptis Magna. Deze stad lag even dicht bij Carthago als bij het verre Cyrene in de aangrenzende provincie Cyrenaica, waar hij vijftientig jaar eerder quaestor was geweest.

De grote afstand van de havenstad tot de hoofdstad had de onwil van de supheten om hem te gehoorzamen vergroot. Leptis Magna was tot aan het begin van het jaar een vrije stad geweest waar de gouverneur slechts minimale macht over had. Nero's voortdurende zoektocht naar geld had daar verandering in gebracht: in ruil voor Latijnse rechten had hij de stad tot municipium gemaakt, iets waar de lokale bevolking niet blij mee was, maar waartegen men, net als tegen de nieuwe belastingen, niets kon doen. Het had tot het verzet van de supheten geleid. Ze waren niet gewend om orders te krijgen en hadden zich automatisch tegen hem gekeerd. Een van zijn eerste boodschappers, een *optio* met een escorte van acht man, was nooit teruggekeerd, wat Vespasianus ertoe bracht zijn vastberadenheid met een serieus dreigement te ondersteunen. Deze koppigheid amuseerde Vespasianus omdat Leptis Magna de geboortestad was van zijn vrouw, Flavia Domitilla, die hij had ontmoet toen hij in Cyrene diende.

Vespasianus glimlachte voor zich uit toen hij eindelijk de top bereikte en de poorten van Garama zag; de eigenzinnigheid van zijn vrouw, waar hij zijn hele huwelijk al onder leed, kwam misschien voort uit de onafhankelijke geest van de stad waarin ze was opgegroeid.

'Wat is er zo grappig?' vroeg Magnus, die zijn slappe hoed afzette om zijn voorhoofd voor de honderdste keer die dag af te vegen.

'Wat?' Vespasianus ontwaakte uit zijn gepeins.

Lees ook van Karakter Uitgevers B.V.

ROBERT FABBRI

Arminius

‘Uitstekende historische roman.’ – *AD Magazine*, 4 sterren

De grootste overwinning van één man is
de grootste nederlaag van Rome

Het jaar 9 na Christus. In de diepten van het Teutoburgerwoud, in een landschap vol diepe ravijnen, verduisterd door oeroude eiken en verscheurd door snelstromende rivieren, leidde Arminius van de Cherusken een bondgenootschap van zes Germaanse stammen tijdens hun grootste overwinning: de bloedderige vernietiging van drie Romeinse legioenen.

Diep in het bos werden bijna twintigduizend mannen genadeloos afgeslacht; minder dan tweehonderd van hen zouden ooit terugkeren naar de andere kant van de Rijn. Tot diepe schaamte van Rome verloor het die dag drie heilige standaarden met daarop in goud gegoten Adelaren. Wat de nederlaag des te vernederender maakte: Arminius was niet opgegroeid in Germania Magna (Groot-Germanië) – hij was opgevoed als een Romein.

Dit is het verhaal over wat Arminius ertoe aanzette zijn rug naar de mensen te keren die hem hadden grootgebracht, en hoe hij tot zo'n gigantisch en verwerpelijk verraad kon komen dat eeuwen later nog altijd nagalmt.

‘Een krachtige vertelling van een van de meest
ingrijpende gebeurtenissen uit de oudheid.’
– *BBC History Magazine*

ISBN 978 90 452 1200 5 | ISBN e-book 978 90 452 1201 2